

Maria Alm

Socialnämnden 2019-12-02

Remissvar - Promemoria S2019/04168/FST Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och sondmatning

Ärende

Danderyds kommun är en av remissinstanserna för promemorian där det föreslås att samtliga hjälpmoment ska vara assistansgrundande när det gäller hjälp med andning och sondmatning.

Socialnämnden har tidigare lämnat remissvar 2019-03-20. En omarbetad promemoria har kommit tillbaka för ny remissomgång.

Socialkontorets förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna tjänsteutlåtande SN 2019/0075 daterat 2019-11-15 och överlämna det till socialdepartementet som svar på remiss angående promemorian S2019/04168/FST Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och sondmatning.

Bakgrund

Med personlig assistans avses enligt 9 a § första stycket LSS ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrades grundläggande behov. Av andra stycket i paragrafen framgår att den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov även har rätt till sådan insats för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Om en person behöver personlig assistans för grundläggande behov som i genomsnitt omfattar mer än 20 timmar i veckan, kan han eller hon ha rätt till statlig assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

Maria Alm

Föräldraansvaret

Ofta får barn inte rätt till personlig assistans i samma omfattning som vuxna. Det beror på att när behovet av personlig assistans för barn bedöms ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Av förarbetena till den ursprungliga regleringen i LSS framgår att föräldraansvaret enligt föräldrabalken ska beaktas vid bedömningen av rätten till personlig assistans för barn. Kammarrätterna anser (Rättslig uppföljning 2015:1) att föräldraansvaret över lag är omfattande och långtgående för barn upp till och med fem års ålder när det gäller behov av hjälp med de grundläggande behoven. Med ökande ålder avtar föräldraansvaret och därmed kan antalet godtagna timmar öka för grundläggande behov.

Promemorians förslag

I lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade LSS ska det anges att ett grundläggande behov kan ge rätt till personlig assistans till den del hjälpbehovet är av mycket privat och integritetskänslig karaktär.

Socialdepartementet föreslår när det gäller andning och måltider i form av sondmatning ska hjälpbehovet beaktas oavsett dess karaktär som grundläggande behov. Samtliga hjälpmoment ska vara assistansgrundande.

Socialdepartementet föreslår även att hjälpåtgärder som ryms inom det normala föräldraansvaret nu istället ska kunna ge rätt till assistansersättning och personlig assistans för samtliga hjälpmoment vid andning och måltider i form av sondmatning.

Även åtgärder för förberedelse och efterarbete vid hjälp med andning och sondmatning t.ex. rengöring av sonsprutan, mm. ska gå utanför föräldraansvaret men då i form av andra personliga behov.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020. Äldre bestämmelser föreslås gälla för personlig assistans och assistansersättning som avser tid före ikraftträdandet.

Maria Alm

Promemorians konsekvensbeskrivning för kommunerna

I de allra flesta fall kommer de 60 personer som beräknas beröras av den föreslagna lagändringen och som tillhör LSS personkrets vara personer som har behov av i genomsnitt mer än 20 timmar personlig assistans per vecka och få rätt till statlig assistansersättning.

Socialdepartementet har svårt ange att hur många av de som idag får insatser enligt LSS istället kommer att beviljas statlig assistansersättning och vilka ekonomiska konsekvenser det får för kommunerna. De kan heller inte utesluta konsekvensen att fler personer blir berättigade till personlig assistans enligt LSS vilket i så fall innebär ökade kostnader för kommunerna. Socialdepartementet gör ändå bedömningen att det rör sig om ett fåtal personer.

Socialkontorets yttrande

Socialkontoret har synpunkter på promemorians konsekvensbeskrivningar och anser att förslaget öppnar upp för konsekvenser som inte är tillräckligt utredda vad gäller ekonomiska effekter eller ansvaret mellan kommun, stat och landsting.

Socialkontoret föreslår att Danderyds kommun ska ange i sitt remissvar följande:

Risk- och konsekvensanalys – ekonomi

Lagändringen som träder i kraft 1 juli 2020 innebär risker för ökade kostnader för kommunerna.

De första 20 timmarna

Kommunerna får kostnaden för de första 20 timmarna/vecka när de som tidigare inte haft assistansersättning får detta beviljat. Dessa kostnader finns inte med i promemorians beräkningar

Underskattning av målgruppen

- Socialdepartementet gör ett antagande att förslaget kommer att gälla ca. 60 personer och en årlig kostnad på 100 miljoner kronor. Detta är en underskattning och vi bedömer att det är betydligt fler barn och vuxna som kommer att beviljas personlig assistans med den nya lagändringen. Promemorian bygger på fakta hämtad från Försäkringskassan och

Maria Alm

gällande de beslut som pågår hos dem och avslag de gjort. Ingen statistik har inhämtats från kommunerna.

- Socialdepartementet sätter i promemorian en nedre gräns på grundläggande behov med 3 timmar/vecka för att få personlig assistans. För att få assistansersättning från Försäkringskassan ska man ha över 20 timmars grundläggande behov per vecka. Detta kommer att innebära att fler personer som har mer än 3 timmar och mindre än 20 timmar grundläggande behov per vecka med andning, kvävningrisk och sondmatning kommer att ansöka om och beviljas personlig assistans som bekostas av kommunerna.
- Begreppen andning, sondmatning och kvävningrisk är otydliga i förslaget. Konsekvensen blir att fler behov än vad förslaget har haft för avsikt ska ingå kommer att tas upp vid rådgivning riktad till föräldrar och vid utskrivning från slutenvården och därefter ansökas om. I längden leder detta till kostnadsökningar för kommunerna. Ansökningar om utökat antal timmar kommer att inkomma för dessa hjälpbehov i redan pågående ärenden och nya ansökningar.

Risk- och konsekvensanalys – andra områden

Utredning av medicinskt ansvar saknas

- Promemorians förslag suddar ut linjen mellan omvårdnad som är kommunens ansvar och landstingets medicinska ansvar. Förslaget gör gällande att egenvård ska läggas över på de personliga assistenterna. Det är allvarligt att man utan närmare beskrivning av det medicinska ansvaret lägger avancerad teknisk vård och sjukvård på de personliga assistenterna.
- Promemorian utelämnar ett säkerställande av att sjukvårdande insatser inte kommer att bedrivas i hemmen med svårt sjuka barn *utan* delegering eller utbildning från Landstinget. Det är nödvändigt att reglera delegering av omvårdnad och sjukvård kopplat till andning och sondmatning med motsvarande lagstiftning i hälso- och sjukvårdslagstiftningen.

SKL har belyst problematiken med hur det medicinska ansvaret ska säkerställas i sitt remissvar.

Maria Alm

Avsaknad av definitioner kommer att leda till tvister och ökning av målgruppen som kommunerna ska ansvara för

- Vad gäller hjälp med andning som grundläggande behov så saknas definition. Vi har personer som har andningsmask nattetid som inte får åka av utan livsfara. I förslaget så utgår man återigen från aktuell statistik från Försäkringskassan och att de nuvarande fallen som avser andningshjälp gäller ofta trakeostomi (s.k. strupsnitt). Andra fall utelämnas och tolkningsutrymme uppstår.
- Enligt promemorian är intermittent sondmatning den vanligaste formen för 42–63 personer i veckan, och gäller framförallt barn. Ett exempel som det inte beviljas assistans för idag är sondmatning som kopplas upp via en maskin. Denna tar mycket längre tid än intermittent sondmatning och har hittills inte bedömts som ett grundläggande behov och finns därför inte med i statistiken och därför inte heller i kostnadsberäkningarna som gjorts i promemorian. Tolkingar och tvister kommer att uppstå om huruvida detta ska ingå i personlig assistans eller inte.
- Vad gäller begreppet kvävningrisk så definieras inte detta i socialdepartementets förslag. Det finns risk för att barn som har reflux, eller svårt att svälja hamnar inom kategorin ”barn med kvävningrisk”. Förslaget skapar incitament för vården att göra ändringar i sina bedömningar. Landstinget har tidigare delat på kostnaden för personer som har haft teknisk apparatur med Försäkringskassan och kommunerna och nu finns risk att Landstinget gör tolkningen att deras ansvar försvinner.

Föräldraansvaret

- Vi anser att det borde finnas ett föräldraansvar kvar runt förberedelse av måltider som det gör för alla barn.
- Vi anser också att det borde finnas ett föräldraansvar kvar för små barn även om de har behov 24 timmar/dygn med det nya grundläggande hjälpbehovet. Andning är ett grundläggande behov genom ändringen i LSS 2019-11-01 där riksdagen beslutade att andning är ett grundläggande behov.

Maria Alm

- Vi önskar ett förtydligande kring föräldraansvaret i förhållande till alla behov som ryms inom LSS som inte endast baseras på Försäkringskassans översikt som endast gäller personlig assistans.

Britt-Marie Ekström
Socialdirektör

Maria Alm
Avdelningschef

Handlingar i ärendet:

Remiss S2019/04168/FST

Expedieras till:

Socialdepartementet

Skickas per e post till s.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till s.fst@regeringskansliet.se. Ange diarienummer S2019/04168/FST och remissinstansens namn i ämnesraden på epostmeddelandet.